

KOMETA

Jednog je lepog dana Melburnom
išla žena u pratnji svoje kose
što joj se pružala do peta, lelujava i krta,
meka kao navoštena tikovina – kao na skici svita,
crvenim rubom haljine uramljeno vlasništvo
nad posedom, upisano u nerazvijeni svitak,
krilo u plaštu što nije moglo u nebo da je vine,
već sâmo i slobodno sa njenim duhom da dohvati visine.

Dar života

dar bića, sav očejljan i čist,
što nejasno pokušava da se širi i pada,
ali bez vidljivog traga na njenim usnama.
Tek taj jedan detalj koji sopstvenim tokom pliva –
dok ona korača, nalik na kometu, okrenuta suncu – i sija.

POSAO ZA KASTE SA NEREŠENIM STATUSOM

Bio sam prevodilac u Institutu:
Fina plata, čist posao, oduševljenje australijske zebe
Teorijom i praksom – mozak uvek aktivan.

Bio sam Zapadna Evropa. *Beiträge, reviste*
dissertsties, rapports prešli su u engleski pod
dodirom mog jednog prsta. Dani čaja i Remingtona.

Taj posao je ličio na Australiju: mir i tišina,
raj za prognanike, pesnike, poštene špijune,
zaverenike koji su želeli da svoju grupu podignu iz mrtvih.

Oporavljao sam se od slobodnog života:
brza hrana goji, od one iz restorana omale rukavi –
kaste sa nerešenim statusom, bile su priče koje smo razmenjivali.

Moj čehovljevski kolega koji je radio kao pod prismotrom
pričao bi mi priče o stvarnom životu u Pekingu i Šangaju,
i psovao rodove zamršene poput jednačina.

U to vreme zanat nije verovao računarima:
kad bi se mogli naučiti da ne prevode, recimo, *daleko od očiju,*
daleko od srca kao *nevidljivi ludak*

Mogli bi nas zameniti –
ne zato što bi bili bolji. Više iz principa.
Nije da su naši naučni radnici bili neljubazni ljudi:

Jedan na razmeni iz Akademogorda
pričao mi je o geološkim pločama Zemlje, njihovom
sporom ali predvidljivom kretanju, sudarima zbog kojih se izdižu
planinski venci,

kontinentima koji kao da se voze na ovim marksističkim kornjačama;
drugi su doneli sporu smrt milijaradama zečeva,
treći tim flaširao je esenciju kiše na suvom tlu.

I naši su naučnici bili prevodioci:
prevodili su kosmos u nauku,
verujući da drugačije nema smisla.

Kad sam odlazio odatle poneo sam svog *Larousse* i *Leutseligkeit*
i čuo da nikada neće napraviti mašinu za prevođenje:
jezik ju je pobedio. Mi smo jezička vrsta.

Mislim da je ovo izazvalo preokret u nauci:
Čim je zauzela jedan stav, promenila je mišljenje
i pošto se srušila, nastavila je punom snagom.

Princ Obolenski nasledio me je na neko vreme,
ali ubrzo se vratio na Fidži da predaje hebrejski.
Najviše radimo kad smo puni života:

Tražimo, putujemo i ostavljamo trag, tražimo-levo-desno-putujemo-i-tras
kao što je to učinila kineska pisača mašina koju sam video
dok sam bio prevodilac na Institutu.

BUDUĆNOST

Ne postoji ništa o njoj. U njoj se događa naučna fantastika, ali o njoj ne govori. Ni proročanstvo nije o njoj.

Ona ne njiše vlati hajdučke trave. A kristal je ogledalo.

Čak i čovek koga smo za drvo prikovali da bude osmatrač o njoj je rekao malo; tek da će doći zlo.

U njoj, po pravilu, vidimo kratak period života ali je čak i to projekcija. A nijedna naša projekcija ne uspeva da skrene na krivinama u kojima ona skreće.

Ona je crna rupa

iz koje nikakvo zračenje ne dopire do nas.

Opšte mesto i veličanstveni putevi naših života nastavljaju u nekom drugom pravcu kroz sliku grada i pejzaž ili strmu padinu, ili oblutke, u puku jesen;

i sve što smo tamo ikada poslali tamo će i biti,

i tako se zbijeno kovitlati – osim, možda, nas da sve to vidimo.

Kažu da vidimo početak.

Ali ovde je prisutno samo slepilo, nagomilani ponor koji će progutati svu našu sadašnjost zaslepeti nas do normalnog sunca, koje se može zamisliti kako mirno sija s njene druge strane, za druge, u običnom danu. Danu u kojem su svi naši portreti, ideali, revolucije, farmerice i neprikladne haljine neobično srceparajući. Nemoguće je videti te ljude, suviše sentimentalno pozdraviti ih. Ipak, počinjem: „Kada sam bio živ...”

I okrećem se

Da pronađem sebe koji gleda u vesele ljude na izletu,

žene pristojno pokrivenih nogu, u muslinu i rukavicama,

bradate muškarce sa dugim cigarama, u prslucima,

i pantalonama od najboljeg belog platna,

kako se odmaraju na kamenoj verandi. Cejlon ili Sidnej.

Dok gledam, znam da su sasvim nestali,

svako od njih kad im je došao dan, sa jastukom, malim bocama, izmaglicom,

sa svim budućim vremenima o kojima su sanjali ili se u njih uključili,

silaze u to okruženje kome se sve približava;

sa čovekom na drvetu, nestaju u Budućnost.

ŠUMA KAUČUKA

Kad za sobom ostavim poslednju banderu, poslednju žicu ponovo se osećam kao kod kuće u šumi kaučuka.

Ovo staro sporo bojno polje: delovi oklopa, slomljeni štitnici za vratove i ruke, razbacani po tlu.

Iz starog drveća izrasta novo: limun žuto i oker izdvajaju se od sivila na sve strane u šumi kaučuka.

Miljama naokolo osenčene staze i litice čeličnog odsjaja, dubine iznenada počinj u svuda, tako blizu.

Nebo se prosejava, i gotovo uvek postoji nagoveštaj dima na svetlosti; nikada ne možeš prići srcu šume kaučuka.

Ovde je kao na velikom pristaništu jahti, pretvorenim u lišće, sa nebrojenim kormilima, stubovima umotanim u isprskana jedra, ovde je kao da nepoznata armija čeka vekovima.

Stabla kaučuka sa korenjem potopljenim u vlažno tle, nadgornjavaju se. Sada je eukaliptus u cvatu okupan pčelama, a topla krv spava usred dana. U šumi kaučuka gluvo doba je u podne.

Lišće poput slojevitog talasa: voda sasušena u slojeve lišća, uvijene u vosak, skupljene u žuč. Vrvež papagaja u krošnjama.

Kamena osnova, slomljena stabla. Neljudska svetla. Ogromne napuštene mašine. Misterije šume kaučuka.

Uživanje mi, ipak, donose potoci što krijumčare vodu, I zdravlje takođe, pod svećama i grebenima banksije.

Vetar se uskovitlao, i trlja grane nad kozjim stazama; planine su talasi u okeanu šume kaučuka.

Idem svojim putem, osvrćem se tek ponekad, gledam oko sebe; eterična ulja pročišćuju mi um, i zvuk kapljica sa visina.

Zašto se odričem uživanja svog vremena? Da bih video sevanje munje nad šumom kaučuka.

KADA TI UMEMO NAGRADE PONUDE LIMUN

U maju, Marijinom mesecu,
kad na počinak odu zmije,
sunčeva svetlost i hlad se produže,
a šuma sve staze pokrije,

drveće kašlje pod sekirom,
iverje jače boli,
i živa ograda niče
gde su bili stubovi goli,

starom konju raste nova griva,
mušice leže na zavesama,
kao šljokice na haljini devojke
što više nije među nama.

Kosovi, ptice vojnici, stižu,
brzinom treptaja oka
ne bi li visile naopačke
sa visoke trave kraj potoka,

ili na uzdrhtalu krošnju drveta
jurišale kao poplava.
Letnja moda u ženskim časopisima
u toj mešavini postaje plava.

Sunce nas kao ljubavnik mazi
i viri u spavaće sobe;
uskoro će nas osloboditi
suviše garderobe.

Više se ne čuje noćni lavež pasa
dok nebo oblacima buja,
i pada kiša, i grmi u daljini,
u praskozorje – čudna oluja;

Školski autobus stiže na vrh brda
blatnjavim ordenom za trud označen,
i skuplja pospane školarce,
koji više ne moraju da pešače.

Farmeri nose francuske ključeve
za svoje freze, mašine za košenje trave
i ogromne dizel traktore
koje sada koriste radije no krave.

PAS LISICA POLJE

*Bezumno su testirali tako što su ih terali
da naprave rečenicu koja će sadržati reči pas, lisica, polje
Nirnberški proces*

Nisu bili predvodnici, ali su prvi
zakoračili u tamu Psa Lisice Polja:

Ana koja je vrtela glavom, i Pol
koji je porastao veliki, a ipak se kikotao kao mali,

Irma koja je ličila na Kineskinju, i Hans
koji je svoj svet poznao kao što lisica poznaje polje.

Na hiljade njih razgolićenih, izgladnelih, progonjenih
iglama, nosilo je tužne ožiljke

jer su se zbunili, zanemeli i nisu uspjeli
da pokažu znanje o plenu i psu

pa su morali da plaču i udaraju o zidove vagona
koji su jurili dok se ne zaustave kod Psa Lisice Polja.

Naši stražari, čiji se holokaust još ne završava,
pokazuju nam kada pređemo na Psa Lisicu Polje.

LED USRED LETA

Sećaš se kako sam nekad
brzim hodom, niz put
nosio led za zamrzivač,
i ta je bela kocka uglavljena među gole ruke
bila jedina potpuna hladnoća
na svim tim letnjim pašnjacima?

I kako bih ga, klecavih kolena, u trku uneo još uvek celog,
mada se topeći sa njim, dok su puter i hleb
drhtali nesigurno na njegovom vrhu?
„Jadan Lesli“, rekao bi,
„ruke su ti ledene“ –
Sledeći put bi me naterao da uzmem kolica
ali je gurati ih uzbrdo bilo teško.

Nismo imali mašice za led, a natopljena torba
udarala bi klataći se bez ravnoteže.
Obožavao sam da jedem led,
da ga drobim sivim čelikom kasapskog noža.
Čuvao je dobre stvari da ne istrule,
i imao čudan greben na srcu,
kao rascepani horizont bez ijednog bisera.

Ali ne sećaš se.
Prag obamrle vode potoka boje je suza,
ali ti se ne sećaš.
Moraću da umrem pre no što se setiš.

STAPANJE SA OKOLINOM

Vozeći se kroz tu zemlju boje jute
stigli smo napokon na farmu –
imanje sa travnjakom i čeličnim nadstrešnicama,
što je obasjano suncem ličilo na tvrđavu.
I kad smo pokucali, niko nije otvorio;
samo je crni pas učtivo prišao
i pratio nas dok smo sa verandi
zavirivali u sobe i glasno pitali
Ima li koga? Niko se nije javljao
iz sobe za bilijar, mračne trpezarije, niti kuhinje
sa stolovima pokrivenim čaršavima. Nisu se ni štapovi za kriket,
te stari koferi, i hladnjača što brekće
obazirali na nas. Samo su strpljive pseće
kandže tapkale sa nama od tmine
do prašine koja prigušuje korake, do mašine koju
su ulje i zavrtnji obojili u crno, sa glavom
kao u bogomoljke na cilindru brojača,
pa sve do konjušnice.
Veliki riđan prišao je ogradi.
Zlatni odsjaji treperili su na njegovim mišićima. Stajao je
kao jedini neuškopljeni
u svojoj rasi, zarobljen zbog svog pola –
mašina za prenošenje gena, smrknuto nas
gledajući kao duh, prevazilazeći potentne
programe svog mozga. Onda je junica
Daram-čilaš, ali sa bramanskom grbom i prstenjem
oko očiju, prišla i stajala među nama.
Elegantna i istimarena crvena koza
piljila je u nas zbog poklona većih od
vesti koje su svi brzo od nas pokupili
u tišini, i mogli su, tako se čini, da ih prihvate.
Dočekali su nas strpljivo, ali nas je
samo pas kao domaćin, otpratio do kola.
Rasprskivači su u laganom ritmu zalivali travnjak. I videli smo
da su se na toj goloj i ispucaloj zemlji
drugi i prvi plan stopili;
i da ništa što tu postoji nije u drugom planu.

(S engleskog prevela **Marija Rakić-Šaranac**)